

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GII ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
Oktober 2002 - 23e Jaargang, nr. 95

BESTUUR:

Ere-Voorzitter

F.Th. Dijkmeester	St. Andriesstraat 61	3811 HT Amersfoort	033 - 472 69 57
-------------------	----------------------	--------------------	-----------------

Voorzitter

R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	Telefoon en fax 070 - 368 35 66
-------------	------------------	------------------	------------------------------------

Secretaris

Mevr. M.E.F. Borel Rinkes	Cees Laseurlaan 279	2597 GG Den Haag	Telefoon en fax 070 - 324 04 47
---------------------------	---------------------	------------------	------------------------------------

Penningmeester

Ch.H. Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 58	2285 BB Rijswijk	Telefoon en fax 070 - 394 14 67
------------------	-------------------------	------------------	------------------------------------

LEDEN:

R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	0164 - 61 34 15
R.M. ten Broek	Burg. de Villeneuve-singel 30	3055 AP Rotterdam	010 - 422 39 14

Fred M. Beukers	Vredeshofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	-----------------	-------------------	-----------------

J.A. Bakker, Evenementencommissie	Zeebant 92g	2586 JB Den Haag	Telefoon en fax 070 - 354 02 45
-----------------------------------	-------------	------------------	------------------------------------

J. de Mos, Evenementencommissie	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	0174 - 38 21 83
---------------------------------	------------------	-------------------------	-----------------

H.J.M. Brinkman	Jacob Mulderweg 26	2597 BS Den Haag	Telefoon en fax 070 - 354 31 73
-----------------	--------------------	------------------	------------------------------------

REDACTIE DE SCHAKEL

H.J.M. Brinkman	Jacob Mulderweg 26	2597 BS Den Haag	Telefoon en fax 070 - 354 31 73
-----------------	--------------------	------------------	------------------------------------

Redactiecommissie

H.J.M. Brinkman, Ch.H. Bartelings, Mevr. M.E.F. Borel Rinkes

Stichting Genootschap Engelandvaarders:

Postbank: 35 95 00

Bank : 54.55.46.826

ABN-AMRO bank - Rijswijk

Het volgende nummer verschijnt in januari 2003.

Gaarne hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 december 2002.

ISSN 1382-8207

Met schrik en ontroering hebben wij kennis genomen van het overlijden van Prins Claus. Natuurlijk wisten wij dat hij erg ziek was. En natuurlijk was niet uit te sluiten dat zijn broze gezondheidstoestand hem fataal zou worden. Maar toen zijn overlijden op zondagavond 6 oktober werd aangekondigd was de schok toch groot. Wij leven mee met onze Koningin en haar gezin. Koningin Beatrix verliest een trouwe, liefhebbende man en de prinsen een voorbeeldige vader. Namens u allen heb ik onze Koningin onze deelneming betuigd en haar sterkte gewenst om dit verlies te dragen. Waarschijnlijk heeft niemand op 31 augustus er aan gedacht dat zo gauw daarna weer iemand in de grafkelder van de Oranjes zou worden bijgezet.

Het was voor velen op zaterdag 31 augustus een moeilijke keuze: naar de Dag van het Verzet in Ermelo of naar onze herdenking van de Moeder der Engelandvaarders in Delft. Bij beide gelegenheden is Koningin Wilhelmina herdacht. Ik mocht dat in Ermelo doen, Bob ten Broek deed dat in Delft. Naar ik heb gehoord waren de aanwezige Engelandvaarders in Delft en in Ermelo niet ontevreden over hun keus. Onze jaarlijkse reünie in Gilze Rijen op 25 september was weer heel gezellig. Het was enige jaren geleden een goede greep dat wij besloten jaarlijks naar deze Vliegbasis te gaan voor onze reünie. Ook dit jaar bleek dat daar geen moeite te veel was voor de Engelandvaarders. Het vervoer van en naar het station, de hulpvaardigheid van het personeel, de sfeer aan de bar, de voortreffelijke prestaties van de kok, de gratie waarmee de maaltijd werd opgediend en afgeruimd, de snelheid waarmee de fotograaf zijn foto's afdruckte en ons aanbood, het was allemaal weer buitengewoon. De ruim honderd aanwezigen hebben dan ook volop genoten.

Onze beschermheer kon niet naar Gilze komen, maar hij was bij allen in de geest nadrukkelijk aanwezig. Direct na ontvangst van een door ons aan hem gezonden fax reageerde hij per telefoon om ons allen te groeten, een geslaagde reünie toe te wensen en op onze gezondheid het glas te heffen. Ik heb zijne Koninklijke Hoogheid toegezegd dat wij zeker op zijn gezondheid zouden drinken en dat hebben wij met overgave gedaan. Onze band met het Koningshuis blijkt ook weer als wij op

28 november aanstaande herdenken dat Koningin Wilhelmina 40 jaar geleden is overleden. Sinds in 1987, tegenover het Paleis aan het Noordeinde in Den Haag, een monument van haar werd onthuld, herdenken wij haar jaarlijks op haar sterfdag bij dat monument. Mede door de geweldige medewerking van het personeel van de Raad van State is dat elk jaar weer een heel speciale gebeurtenis. Elders in deze Schakel vindt u nadere bijzonderheden over de herdenking van de Moeder der Engelandvaarders. Als u zich tijdig opgeeft bij Jacob de Mos krijgt u een parkeerkaart toegestuurd als u met de auto komt. Het huishoudelijk personeel van de Raad van State kan dan ook voor voldoende koffie en koekjes zorgen. Velen van u zullen ongetwijfeld op donderdag 28 november vóór 11.00 uur verzamelen in het gebouw van de Raad van State.

Ik kijk naar u uit.

Rudi Hemmes

ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID

PRINS CLAUS DER NEDERLANDEN

6 september 1926 - 6 oktober 2002

Van Engelandvaarder Bottema ontving ik alsnog een foto van de prijs-
uitreiking na de E.V. golfwedstrijd in Wassenaar.

LEGION D'HONNEUR

Om precies te zijn: Chevalier de la Legion d'Honneur du titre Militaire. Dat is de complete omschrijving van de onderscheiding die Engelandvaarder Guido Zembsch Schreve op 16 maart 2002, 57 jaar na het einde van de oorlog ontving voor zijn acties in het Franse verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Guido kwam vanuit Frankrijk en via Spanje en Portugal in Canada terecht. Daar nam hij vrijwillig dienst in het Nederlandse leger. In Engeland kwam hij bij de Prinses Irene Brigade en volgde met de eerste Nederlanders de commando opleiding in Achnacarry. Met een Engelse commando eenheid nam hij deel aan een raid op het kanaaleiland Sark, waarbij hij een Duitser krijgsgevangene nam. Kort daarna kreeg hij het verzoek van Special Operations

Executive (SOE) om als geheim agent in Frankrijk te worden ingezet. In juli 1943 is hij per parachute afgesprongen met de opdracht een ontsnappingslijn op te zetten vanuit Nederland naar Spanje en om inlichtingen te verzamelen. Toen hij de plaats innam van een andere agent liep hij in april 1944 in de val. Ondanks zware ondervragingen hield hij vol een onbelangrijk iemand te zijn. Dat verhinderde niet dat hij op 15 augustus 1944 op transport werd gesteld naar concentratiekamp Buchenwald. Kort daarna volgde afvoer naar Dora, een concentratiekamp waar motoren voor de V1 werden gemaakt. In dit kamp werd hij tewerkgesteld op de administratie waar hij een dubbele administratie bijhield om die later aan de geallieerden te overhandigen. Voor het zover kwam volgde gedurende drie dagen afvoer in open veewagens, een voettocht door het Harzgebergte en weer, gedurende zes dagen zonder eten per open trein naar Ravensbrueck. Vlak voor de komst van de Russische troepen werd het kamp ontruimd en wist Guido met een groep gevangenen te ontsnappen, stak de Elbe over en kwam na vele omzwervingen bij Harderwijk in Nederland aan. Door de Nederlandse sectie van SOE werd hij gevraagd onderzoek te doen naar oorlogsmisdaden. De beerput die hierbij open ging stuitte hem zo tegen de borst dat hij de dienst verliet. Zijn werk als geheim agent, in een omgeving die vergeven was van collaborateurs, Gestapo en SD, vereiste het nemen van moeilijke beslissingen, veel intelligentie, fysieke en mentale weerbaarheid en moed. "De voordracht voor deze onderscheiding is dan ook de juiste beloning, zij het aan de late kant", aldus generaal Garnier, evenals Guido een overlevende van het kamp Dora, alvorens hij de onderscheiding opspelde. Over zijn belevenissen schreef Guido een boek genaamd "Pierre Lalande", een van zijn schuilnamen die hij gebruikte tijdens zijn werk als geheim agent.

Overgenomen uit het periodiek "De Groene Baret" van juni 2002.

HJM. Brinkman

Op donderdag 28 november 2002 gedenken wij wederom de sterfdag van wijlen Koningin Wilhelmina, nu 40 jaar geleden, bij haar standbeeld in Den Haag, tegenover het paleis Noordeinde. De ontvangst bij de Raad van State, Paleisstraat 1, is van 10.45 uur tot 11.00 uur. De plechtigheid begint om 11.15 uur. Degenen die met eigen vervoer komen en zich hebben opgegeven, krijgen een kaart toegestuurd voor de parkeergarage en tevens een oranje herkenningskaart die men goed zichtbaar achter de voorruit moet plaatsen, aangezien voor de Engelandvaarders boven in de garage plaatsen zijn gereserveerd. De parkeergarage van de Raad van State bevindt zich in de Parkstraat 2, tegenover de Kazernestraat.

Voor hen die met het openbaar vervoer komen:

- Vanaf Station Hollands Spoor:

Tramlijn 8 of 16 / buslijn 5 naar de halte Kneuterdijk.

- Vanaf het Centraal Station:

Tramlijn 7 of 16 / buslijn 22 of 4 naar halte Kneuterdijk.

Na afloop van de plechtigheid wordt er gezamenlijk een kopje koffie gedronken in de Gotische Zaal van de Raad van State.

Vergeet niet uw groot model onderscheidingen mee te nemen.

Jacob de Mos

Marjorystraat 25

3151 JK Hoek van Holland

Tel: 0174 - 382183

Op uitnodiging van de Burgemeester van Scarborough, Engeland, was Engelandvaarder Jacob de Mos terug in genoemde plaats op 31 augustus 2002. Hij stond even stil op de plek bij de haven waar hij exact 60 jaar geleden met zijn bemanning en gevangenen afmeerde met het spionageschip, de KW 110, na een geslaagde overval bij de Doggersbank. Naar gelang er in 1942 steeds meer geallieerde vliegtuigen overvlogen richting Duitsland, was het de opzet van de Duitse Inlichtingendiensten om voor de eerste keer na twee jaar een zogenaamd gecamoufleerd vissersvaartuig te laten opereren, met een spion aan boord, midden op de Noordzee, buiten de normale 5 mijls zone. Dit vormde een gevaar voor de aankomende geallieerde vliegtuigen, die dan zouden worden onderschept, met alle nare gevolgen van dien. De spion zou op deze manier vroegtijdig kunnen berichten aan de Duitse Inlichtingendienst dat de vliegtuigen er aan kwamen. Maar het plan van de Wehrmacht viel na 5 maanden van voorbereiding al na 2 dagen in duigen. Met een beetje geluk (en de helpende hand van Onze Lieve Heer) was onze opdracht volbracht. Na de verdwijning van de KW 110 is de Wehrmacht ermee gestopt. De spionagepraktijken werden alleen nog uitgevoerd binnen de 5 mijls zone. Het was die dag de verjaardag van wijlen Koningin Wilhelmina, 31 augustus 1942, dat we veilig lagen afgemeerd in de haven van Scarborough, onder zware bewaking, nadat wij op 29 augustus 1942 uit de haven van IJmuiden waren vertrokken. Niet wetende dat wij 3 weken later, met de bemanning op de thee waren bij Koningin Wilhelmina op Stabbingshouse, net zoals vele Engelandvaarders toen. Wie had dit enkele weken terug, toen wij nog in bezet gebied waren, kunnen dromen. Het was een geweldige opkikker voor deze jonge kerels, al was het alleen maar door een hand geschud te hebben met de Koningin, wat een ervaring was dit. Dit is democratie. Het terugzien van de plek aan de haven was een belevenis. Het bezoek aan het stadhuis waar wij waren uitgenodigd voor een ontvangst door de vrouwelijke burgemeester en haar staf, was in een woord geweldig. Wat een eer! Na een gezellig samenzijn van 3 uur, waarbij van beide kanten een paar toespraken werden gehouden en geschenken uitgewisseld, werden wij naar een andere kamer gebracht. In deze kamer stond een prachtig bureau met daarachter een mooie stoel. Op dat moment had ik niets in de gaten.

De burgemeester zei dat ze het een eer zou vinden als ik plaats zou nemen achter het bureau waarbij zij ver-telde dat ik in de stoel van Sir Winston Churchill zat. Vervolgens ope-de de burge-meester het boek dat voor mij op het bureau lag en vroeg of ik tweemaal mijn naam erin wilde schrijven. Mijn eigen naam en mijn schuilnaam, David de Neef. Het was een emotionele belevenis. Tegelijkertijd stelde ik mijzelf de vraag: Wat doen die Engelsen het toch goed. Tradities, waar kom je die nog tegen. Persoonlijk had ik het gevoel dat ik toch een stukje Nederlands Verzet vertegenwoordigde. Vooral omdat op die dag ook de Dag van het Verzet werd gehouden, waar veel vrienden aanwezig waren met in hun midden Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Margriet. Als ik

terug kijk bij het aanraken van de grond in het vrije Engeland in 1942, realiseer ik me weer dat vrijheid een kostbaar bezit is. Het drama van 11 september 2001 heeft ons weer wakker geschud net als in 1940. We moeten weer onze democratie verdedigen en er heel zuinig mee omgaan. Er was natuurlijk de herdenking van 31 augustus 2002. De jaarlijkse herdenking die wordt gehouden in de Nieuwe Kerk in Delft, waar wij namens ons Genootschap Engelandvaarders de laatste 39 jaar bloemen plaatsen bij haar plaquette. Dit wordt door ons Genootschap eveneens jaarlijks gedaan sinds 1987 bij haar standbeeld tegen- over het Paleis Noordeinde op haar sterfdag, 28 november 1962. Voor mij was het een afsluiting van een periode van mijn leven waar ik zeker vrede mee kan hebben.

Jacob de Mos

In mijn artikel over deze school, in de laatste juli Schakel, heb ik daarin abusievelijk de Battersea Grammar School aangeduid als de Patriotic School. Een herinneringseuvel!!

Engelandvaarder Sytze Wiersma wees mij er recent op dat grote groepen eerst werden onder gebracht in de Battersea Grammar School, teneinde overbevolking van de Patriotic School te voorkomen. Met onze late aankomst in oktober 1944 in Engeland terwijl er al grote groepen uit bevrijde delen van West Europa ook naar Engeland kwamen, werd ons gezelschap van ca. 40 man hoogstwaarschijnlijk om dezelfde reden eveneens in Battersea ondergebracht en daar ook reeds ondervraagd.

Met de conclusie om bepaalde herinneringen eerst aan de werkelijkheid te toetsen alvorens deze neer te pennen, hoop ik hiermee en met dank o.a. aan Sytze Wiersma, een en ander te hebben opgehelderd en gecorrigeerd.

Sam Timmers Verhoeven

N.B.: Wat Sam niet weet is dat zijn oude kameraad in Rudy Zeeman vanuit Australië eveneens een correctie heeft gestuurd en tegelijkertijd zijn neef in Londen heeft gevraagd hierover uitvoerig inlichtingen te verschaffen voor publicatie in ons tijdschrift. Allereerst de brief van Rudy Zeeman.

De R.V.P.S.

Ik heb nooit gedacht dat ik mijn oude en zeer goede vriend Sam (Dick T.V. Gerard Grootvorst) Timmers Verhoeven eens zou moeten corrigeren. De Battersea Grammar School ligt in de wijk Battersea. De grote groep Engelandvaarders die op 9 maart 1944 uit, in een convoi, Gibraltar vertrokken arriveerden op 15 maart in Liverpool en vertrokken op 16 maart naar de Battersea Grammar School "holding facility" en vandaar naar de Royal Victoria Patriotic School gelegen in het district Wandsworth en een wijk door sommigen Clapham genoemd.

Airey Neave schreef in zijn boek "Saturday at M.I. 9" het volgende: "After arrival with Whitney Straight from Gibraltar, they were both detained at the Royal Victoria Patriotic School at Clapham. This was the forbidden interrogation centre known as R.V.P.S. for all non-British arrivals in the United Kingdom. The foundation stone of this vast, disturbing edifice was laid by Queen Victoria in 1857. It was named the Royal Victoria Patriotic Asylum for the orphan daughters of soldiers and sailors killed in the Crimean War.

In 1939 the girls were evacuated to make way for the interrogation teams. Its workhouse atmosphere gave a harsh welcome to England for genuine volunteers for the forces and the escaped resistance workers. But for the primary purpose, of catching enemy spies, this hideous place was effective. I studied it with sympathetic interest, comparing the method employed with those of the Gestapo."

"The R.V.P.S. system seemed deliberately soulless. I wore down the suspect by patience, suspense and boredom, mixed with cigarettes and endless cups of official tea. When not under interrogation, the inmate was allowed to roam the stone-flagged corridors and school-rooms, like an orphan of the Crimea, to ponder on the future. The very dreariness of the place, and the taste of that Government tea, would, I thought, be enough to break the boldest German agent."

Het R.V.S.P. gebouw werd enige jaren geleden geheel gerenoveerd tot kantoren en, naar ik meen, appartementen. Sedert gisteren vernam ik van mijn Britse neef, dat het gebouw - dat nu "The Royal Victoria Patriotic Building" heet - ook een restaurant "La Gothique" heeft met een vergunning voor het afsluiten van huwelijken, alwaar het huwelijk zal plaats vinden van mijn Britse neef Jim Connor en zijn Pauline. Hij schreef ons: "Rudy should know that the venue was chosen in his honour as he was imprisoned in this building for questioning after his great escape."

Tja, het kan verkeren Rudy Zeeman. Hierbij de brief van Rudy's neef

Dear Sir,

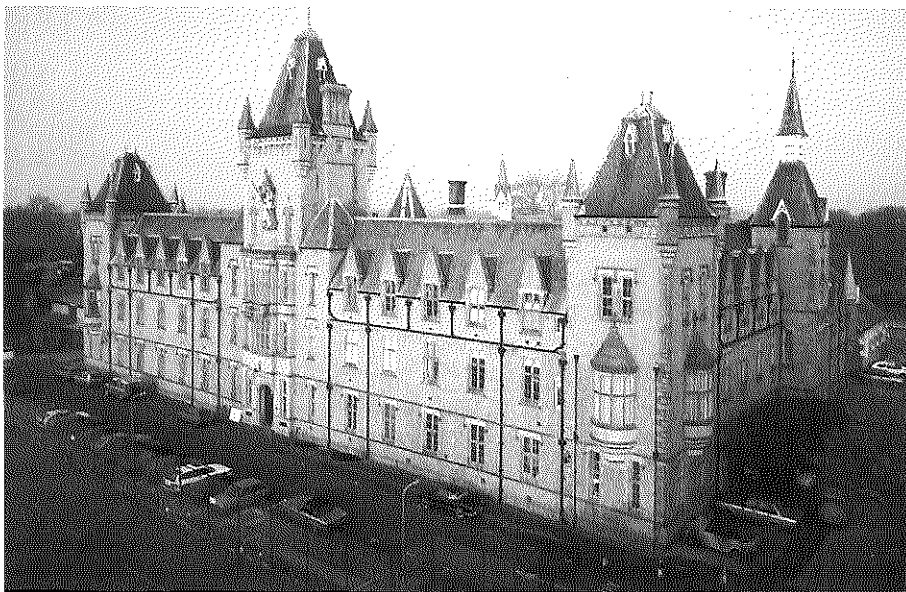
My uncle Mr. P.R. Zeeman asked me to send you this regarding the Royal Victoria Patriotic Building where was imprisoned briefly after escaping from Nazi occupied Europe.

Sincerely yours

Jim Connor

The history of le gothique

Built in 1857, with its foundation stone laid by Queen Victoria. The Royal Victoria Patriotic Building is surely one of London's most fascinating buildings. Originally an orphanage for dependants of servicemen lost in the Crimean War, it has enjoyed an extremely colourful history. Strange noises and rattelings have been a constant feature of the Gothic cloisters. They are apparently the work of one Charlotte Jane Bennett, who perished in a fire in 1862 whilst locked in solitary

confinement in the Superintendent's bathroom. A public inquiry was later told that although her screams echoed throughout the dormitories, the other girls were so frightened of their Matron that they didn't dare call for help.

Temporary respite for the girls came when the building was requisitioned as London's third General Hospital during the 1914-1918 war. It was not until 1938 that the Institution was finely closed down.

But as one chapter ended, another - more bizarre - opened. During the Second World War the building became home to M15 and M16, and was used as a detention and interrogation centre, with prison cells (located beneath Le Gothique) and all manner of truth - extracting apparatus. Rudolph Hess was amongst the reluctant guests to enjoy its hospitality.

In the fifties the building was bought by the London County Council for use as a school but, despite its Grade II listing, was allowed to fall into disrepair. The present rebirth with mixed use and residential occupancy is the result of an entrepreneur persuading the GLC to part with the derelict building for the princely sum of £1, on the condition that he undertook its renovation at his own expense.

Today 29 luxury apartments, 25 studios and workshops, a drama school and - of course - Le Gothique Restaurant occupy the former orphanage building.

EEN ONGELOOFLIJKE ONTMOETING MET DE VIJAND

Van Engelandvaarder Hans Rolf de Jongh wonende in Embleton in Western Australia ontving ik de hierna volgende bijdrage over een belevenis tijdens de oorlog.

Het was woensdag 26 maart 1941 en samen met mijn oude schoolvriend Fred Monnickendam waren wij op weg naar Engeland via België en Frankrijk. In het dorp Coulmier Le Sec ten noorden van Montbard werden wij gearresteerd door de Wehrmacht. De Feldgendarmerie in Montbard werd gewaarschuwd dat men vermoedelijk twee Engelse piloten had gearresteerd. De Feldgendarmerie kwam de volgende dag in een Mercedes om ons op te halen. Op weg naar Montbard ging de Feldwebel die naast mij zat de arrestatiepapieren doorlezen en zag toen mijn naam en vroeg toe wie van jullie is de Jongh. Ik antwoordde hem en toen vroeg hij of ik ooit in Duitsland had gewoond. Nu was het zo dat ik tot mijn tiende jaar in Remscheid had gewoond waar mijn ouders werkten. Toen ik hem dat vertelde, vroeg hij "in welke straat" en ik zei "Alleestrasse".

Toen vroeg hij welk nummer en ik zei nummer 31. Het was reeds duidelijk dat hij ook uit Remscheid kwam en dat mijn naam niet onbekend was. Hij vroeg toen of ik een zekere Sackerman kende. Sackerman was de eigenaar van het huis en delikatessen winkel en wij woonden toen boven de winkel. Toen bleek dat de feldwebel de zoon was van de oude heer Sackerman. Ik had hem niet herkend want ik was toen nog maar 10 jaar oud. Vanwege de twee andere Feldgendarmerie soldaten voor in de wagen besloot hij niet verder met mij te praten want hij wilde die andere twee voor in de wagen niet laten weten dat hij mij kende. Maar "Befehl ist Befehl" en kon hij ons niet laten gaan, ook al wist hij dat wij geen Engelsen waren maar Hollanders. Opgesloten in een cel van de Franse Gendarmerie in Montbard voor de nacht werden wij de volgende morgen door twee andere Feldgendarmerie soldaten met de trein naar Dijon gebracht, waar de Gestapo reeds op ons stond te wachten. Eerst naar het Gestapo hoofdkwartier voor een verhoor. Fred was de eerste die zij wilden verhoren, maar op mijn advies gaf hij de indruk geen Duits te verstaan. Dat gaf moeilijkheden want de Gestapoman sprak geen Nederlands. Toen men geen tolk kon vinden in Dijon, kwamen ze naar mij toe en ik liet hen weten dat ik net zo goed Duits sprak als zij. Dat gaf een van SS mannen een rede om voor te stellen dat zij mij konden gebruiken als tolk. Dit goede idee (of domheid) werd geaccepteerd en Fred's verhoor vond toen plaats met mij als tolk. In het kort kwam het

neer dat wij twee werkloze arbeiders waren die geen werk in Holland konden vinden en naar Frankrijk waren gekomen om werk te zoeken, maar als dat niet kon zouden wij bereid zijn in Duitsland te gaan werken. Wij waren immers "Deutschfreundlich". Na acht dagen in de gevangenis van Dijon werden wij vrijgelaten op voorwaarde dat wij ons de volgende morgen op het Duitse Arbeidsbureau, Rue Transvaal 45, zouden melden. Dit moet nog steeds gebeuren. Na zes maanden was ik in Engeland. Fred bleef achter in Le Soler bij Perpignan. Na de oorlog ben ik nog enkele keren naar Remscheid geweest en heb ik de jonge heer Sackerman opgezocht. Hij was tot voor kort nog steeds in het bezit van de delikatessen winkel, die nu gesloten is vanwege teveel concurrentie van een nieuwe Supermarkt. De heer Sackerman (ex Feldwebel Sackerman) is nu ook overleden.

Hans Rolf de Jongh. K.V.V.
Ex-Korporaal Korps Mariniers

HJMB

RECTIFICATIE

In de Schakel van juli 2002, pag. 16, stond een bericht over de verplaatsing van het onderzoeksarchief van Jan Bruin naar het NIOD. Inmiddels hebben Jan Bruin en ik ontdekt dat daarin abusievelijk wordt gesproken over een totaal aantal van 21 kano's waarmee geprobeerd is naar Engeland over te steken. De betreffende alinea lezen men als volgt:

"Opvallend is het aantal van 31 kano's met totaal 62 personen waarmee een poging is gedaan. Gelukt zijn er maar 4 kano's met in totaal 8 mensen. Mislukt zijn er met 54 mensen.

Annie Huisman-van Bergen

Johanna Alida Keg

Zaandam 22 januari 1920 – Heemstede 19 juli 2002

Kruis van Verdienste
Oorlogherinnerings Kruis

Lidy was een van het kleine groepje Engelandvaardsters en net als bij vele anderen is ook haar verdere leven gekleurd door die ervaring. Na haar eindexamen van het Kennemer, 1 jaar frans in Grenoble en een jaar duits in Heidelberg haalde ze haar secretaresse diploma Schoevers. Na verschillende banen in Amsterdam kreeg ze al het idee zich nuttiger te kunnen maken in Engeland, dus ging ze in september 1942 met een vriendin en twee vrienden bij Putten de grens over en reisden via Antwerpen met de trein naar Parijs. Daar liet de vriendin het afweten en dus ging Lidy alleen met Dick van den Berg en Deetje Schlichte Bergen door naar Vichy Frankrijk. Ze vonden, na vele omzwervingen, een passeur en kwamen in november 1942 heelhuids de Pyreneeën over. Daar werd het bekende trammetje genomen naar Irun, en begon ook het bekende euvel van de Consulaire Dienst. Met alleen een "Salvo Conducto" bij zich werden ze in de trein naar Burgos gearresteerd, wat voor Lidy twee en een half maanden gevangenis betekende en voor Deetje nog veel langer in Miranda. Na haar vrijlating werkte Lidy zelf op het Consulaat in Madrid, waar ze velen van ons aan een nieuw paspoort hielp, met al of niet een gefingeerde naam. In september 1943 kwam ze samen met Dee in Praia das Hagas aan en na zijn vertrek via Gibraltar ging zij daar weer werken op de Legatie in Lissabon en merkte al gauw dat er ook daar weinig voor de Engelandvaarders werd gedaan – geen barst was haar commentaar! In december vloog ze naar Engeland waar ze besloot met Deetje te trouwen om samen met hem naar Australië te vertrekken. Bij aankomst in Brisbane werd ze aangesteld als secretaresse bij Lt.Kol. Spoor en werkte later nog in Batavia bij NEFIS. Ook na de oorlog ging haar werkzaam leven door, o.a. van 1946 - 1963 bij Shell in Venezuela waar ze in de tussentijd ook een prachtige zoon en dochter kreeg. Teneinde haar kinderen in Holland te kunnen opvoeden, ging zij na

haar echtscheiding in 1963 en tot haar pensionering werken bij Joh.Enschede in Haarlem. En altijd bleef zij de nuchtere, zelfstandige Zaanse met een helder verstand en een groot hart voor haar medemens. Dol op reizen of iets nieuws ondernemen, trouw aan haar opvattingen tussen goed en kwaad, bleef ze over alles op de hoogte wat er in de wereld of de politiek gebeurde. Haar laatste jaren waren een strijd tegen de ziekte van Kahler, die ze manmoedig en met veel optimisme telkens weer ondernam; tot ze vond dat het genoeg was geweest en een nieuw experiment weigerde. Zelfs toen bleef ze nog genieten van kleine uitjes en waren daar haar telefoontjes, kaarten of bloemen om met haar vele vrienden mee te leven. Maar bovendien genoot ze natuurlijk van haar kinderen en kleinkinderen die haar met zoveel liefde en warmte omringd hebben. Iedereen zal haar op de eigen manier missen, maar de troostende gedachte overheerst dat zij er alles van gemaakt heeft dat kon en de regie lang in eigen hand hield.

Ellis de Smeth - Brandon

NA 58 JAAR

Als jongen wilde Geoffrey Rothwell, al jacht vlieger worden. Bij het uitbreken van de oorlog tekende hij bij de RAF. De indelings-officier bekeek hem: "Met jouw benen pas je nooit in een jager": Geoffrey is 1.95m lang. In 1940 haalde hij zijn brevet en vloog als twintigjarige daarna Wellington bommenwerpers van de beroemde New Market racecourse. De eerste acht maanden veranderden de doelen van verkeers- en spoorbruggen om de opmars van de vijand te blokkeren, naar spoor- wegemplacementen en chemische fabrieken in het Ruhr-gebied. Vervolgens werden speciaal de kanaalhavens doelwit, waar de invasievloot in opbouw was, daarna hadden Duitse steden prioriteit. Als erkenning voor zijn moed werd Geoffrey het Distinguished Flying Cros toegekend. In het besluit werd in het bijzonder aangegeven dat hij op 9 november '40 op weg naar een aanval op München een grote,

fabriek zag en ondanks hevig luchtafweervuur, daarop van 1500m. hoogte, twee bommen wist te plaatsen. Daarna vloog hij tevreden naar het geplande doel. Op de retourvlucht mitrailleurde hij twee vliegvelden van 500 meter hoogte. Na 33 grote luchtaanvallen in België, Frankrijk en Duitsland heeft hij meer dan 169 operationele vliegreuen, werd weer hij instructeur bij een Operationeel Training Centrum. Een tweede serie operaties volgde in '43 bij het 75e Nieuw Zeelandse Squadron als Flight-commander met de rang van Squadron Leader. Met 4-motorige Sterlings werden zwaar verdedigde doelen aangevallen in Berlijn, Hamburg, München, Stuttgart en het Ruhrgebied. Hij vloog eens tegen een hoogspanningsmast van een elektriciteitscentrale. Een vuurwerk van blauwe vonken en gaten in de romp van het toestel waren het gevolg. Hij loste zijn bommen en keerde om. Ondanks aanvallen van Duitse jagers kwam hij veilig terug. Na 55 operaties werd hij weer een periode instructeur. Op 10 september 1943 werd Geoffrey onderscheiden met een tweede D.F.C. met de mutatie: "Voor zijn moed, doorzettingsvermogen en toewijding in actie". In 1944 werd hij overgeplaatst naar het Special Duties Squadron, onderdeel van Special Operations Executive, door Churchill opgericht voor geheime operaties: het droppen van agenten boven bezet gebied. Van de romantiek, soms in oorlogsboeken beschreven, was geen sprake. Het identificeren van vrienden die verongelukt waren, de brandende bommenwerpers, aan stukken vliegende jachtvliegtuigen, het is grimmig, afschuwelijk, zonder onderscheid. Na zijn 70e operationele vlucht werd Geoffrey voorgedragen als commandant van het SOE-squadron in de rang van Wing-Commander. Een afscheidsborrel drinkend met de aftredende commandant, vroeg deze hem nog een klein vluchtje te maken: twee man naar Noord-Holland. Alright, hij trok zijn vliegersoverall over zijn regenjas aan. Onder de vleugel staande, schudde hij de handen van de twee agenten, Draught en Backgammon, klom voorin, de agenten achterin en vertrok. Na mijn Engelandvaart en een uitvoerige de-briefing in de Royal Victoria Patriotic School was de vraag of ik bereid was als agent weer gedropt te worden in Nederland. Ja, was mijn antwoord. Met vier Engelandvaarders brachten we een bezoek aan Hare Majesteit de Koningin. "Wij kennen uw voornemens, die stellen wij op prijs. Daar spreken wij

dus verder niet over", aldus Hare Majesteit. Ik werd getest, ging naar Schotland voor een algemene training, gevolgd door een specifieke opleiding voor W/T-operator in Thame. Mijn training werd echter voortijdig afgebroken en in een stoomcursus afgerond. Onmiddellijk daarna volgde een briefmg, code-checks, passwords, uitrusting, etc. Ik ging met een organisator naar Amsterdam. Omdat ik daar gestudeerd had, kende ik de stad. Dat was een groot voordeel. Mijn organisator was al een keer gedropt, maar was toen zijn W/T materiaal kwijt geraakt. Een organisator kan niets beginnen zonder contact met Base. Daarom was hij naar Engeland terug gegaan, om nu met mij, opnieuw te proberen een netwerk op te zetten. De nacht van 7/8 september 1944 stormde het, de vlucht werd afgelast. De volgende nacht was wat beter. Halverwege naar Nederland lag er een enorme cumulinimbus formatie, waar het vliegtuig boven trachtte te komen. Maar het toestel met 9 man en 3 ton wapens was te zwaar, dus probeerden we er doorheen te vliegen. We gingen op en neer als een yo-yo, soms 300 meter in een klap. De keus was, operatie afbreken en terugkeren, wat drie andere toestellen die nacht deden, of er onderdoor vliegen. Op 100 m. hoogte kwamen we uit de wolken, maar het stortregende zó, dat de piloot de landingslichten ontstak, om maar iets boven of onder het vliegtuig te zien. Plotseling vlogen we in helder maanlicht voor de rest van de trip. We bleken boven Vlieland gecirkeld te hebben en waren nu op koers naar Spanbroek in Noord-Holland. Het markerings-punt was het eind van de afsluitdijk bij Wieringen. Geholpen door een flinke trap in onze rug, schoten we door de geopende luiken naar buiten. We werden perfect op de goede plaats gedropt. Na de landing greep ik mijn pistool, wachtend op wat komen zou. Het vliegtuig was omgedraaid en gooide nu drie ton wapens uit en een aantal pakken met mijn zenders. Die misten mij gelukkig. De eerste man die me benaderde zei op tijd het wachtwoord: "Het warenhuis is groen" en voorkwam zo dat ik hem overhoop schoot. Snel werden we, met mijn zenders en nog twee duiven, naar een boerderij gebracht. We mochten in de nog warme bedden van de boer en zijn vrouw slapen. Het vliegtuig was na de dropping laag weer naar het noorden vertrokken. De duiven die we los lieten, vlogen recht naar het oosten: die waren denk ik nog uit de tijd van het Engelandspiel. De volgende morgen gingen we, gescheiden,

naar Amsterdam op de fiets, met een stevige KP-er als begeleider. Op mijn eerste radio- schedule berichtte ik: "Landed safely, all equipment recovered", onmiddellijk kwam het eerste bericht van Base: **"Delighted you landed safely, as plane did not, not come back"**. Een operatie beginnen met zeven doden, de bemanning, was een grimmig begin. Omdat mijn organisator nu wel een W/T verbinding had, kon hij aan het werk. Spoedig daarop volgden de landingen bij Arnhem en de ramp die zich daarna voltrok. Waren we anders na een paar weken in actie, weer naar Engeland teruggekeerd, nu moesten we ons voorbereiden op een veel langere operatie. Gelukkig kreeg ik versterking van een eminente collega, waardoor we het werk konden verdelen. De organisator onderhield contact met de afwerp-organisaties, en fietste daarvoor met een helper naar Schagen. Zij werden aangehouden en overgebracht naar een post van de Duitsers. Door een ongelukkige securityfout werden zij in verband gebracht met droppings uit Engeland. Bij een poging te ontsnappen, kreeg de organisator een schot door zijn long. De helper wist te ontsnappen en kon ons daardoor waarschuwen. In de omgeving werden nog een aantal mannen gearresteerd en gefusilleerd, de organisator stierf in het ziekenhuis. Postuum kreeg hij de Militaire Willemsorde. In Amsterdam ontruimden wij alle adressen, waar de organisator weet van had kunnen hebben en doken korte tijd onder. Wij kozen zelf een eminente vervanger, zijn tweede man, tegen de wensen van Engeland. Maar wij stelden eenvoudig dat wij anders zouden stoppen. Uiteindelijk kregen wij gelijk. De door ons gekozen vervanger was zo eminent, dat hij na de bevrijding tot Ridder in de Militaire Willemsorde werd geslagen door Koningin Juliana. Hij stond naast onze, nu Prinses Wilhelmina, die door haar dochter ook werd onderscheiden, maar zij met het Grootkruis, en verdiend! Wij werkten op tientallen verschillende adressen en wisselden samen vele honderden telegrammen met Engeland. Wij haalden het einde van de oorlog. Mijn collega was een paar weken eerder over de rivieren naar bevrijd gebied gegaan (en daarbij door zijn hoed geschoten was) om te rapporteren. Hij kwam met de Canadezen mee terug, met mijn uniform en een Engelandvaarderskruis uit mijn postvak in Londen. Ik werd door de Canadese commandant in Amsterdam uitgenodigd om in het Duitse Hoofdkwartier de vergavevoorwaarden voor te lezen. De

loop van mijn silent-sten ruste toevallig op de rand van hun bureau. De Duitse "Ober-Befehlshaber" schoof die voorzichtig weg. Mijn Duits was beter dan van de Canadese commandant, maar af en toe toch wat schokkend voor de Duitsers. Zij zouden naar een verzamelpunt in Amsterdam-noord gaan, om later met boten naar Friesland te worden over gezet. Ik vertaalde dat met: "Sie gehen zu einem Konzentrationslager und dann später nach Deutschland". Nu is dat wat anders dan een "verzamelpunt", maar ach. Ze krompen in elkaar. Bij de Grüne Polizei vroegen we beleefd wat de persoonlijke auto van de Polizei-kommandant was: een open Skoda. En uw persoonlijke wapens? Doe die dan maar in die auto. Dat gedaan hebbend, vorderden wij de auto. Die hadden ze gestolen van een stewardess van de KLM, hoorden we achteraf. Kinderachtige speldenprikken, maar die hielpen ons wat te ontladen na die acht maanden. Wij keerden terug naar Engeland, om vervolgens naar Ceylon te worden verscheept. Jungle-training en wachten. Toen we hoorden dat Force 136 de operator naar Java had gestuurd, die wij in Amsterdam op ijs hadden gezet, omdat die niet zo goed kon seinen, stelden wij dat het verstandiger was ons maar te sturen. Daar aangekomen, bleek ons dat je van Batavia helemaal nooit radiocontact met Ceylon kon krijgen. Wij waren nog keurig door buigende Japanners op Kemajoran ontvangen. Spoedig daarna kwamen de Engelsen met allerlei oorlogsschepen en troepen en ook daar werden wij overbodig. In november 1945 keerden wij terug, na ons te hebben laten voorzien van "Belangrijke missieven voor de Minister van Oorlog", waardoor we met het eerste KLM-toestel met ernstige zieken, gevlogen door Parmentier, mee naar Holland konden terug vliegen. De eerste vraag van de Minister was: "Waar zijn mijn troepen?" Wisten we ook niet precies. De Stirling die ons gedropt had, vloog op 100m hoogte over Noord-Holland terug. Boven Vlieland vloog de rechterbinnenmotor in brand. De vleugel brak af en het toestel dook in een duin. Geoffrey en Mac, the navigator, waren door het dak van de cockpit naar buiten geschoten. Mac had beenwonden en een gebroken duim, Geoffrey had gebroken ribben en was een schoen en zijn vliegershelm kwijt. De andere bemanningsleden waren ernstig gewond. Geoffrey en Mac strompelden naar een schuur. De volgende dag zagen zij, dat ze door een mijnenveld gelopen waren. De dag

daarop werden ze gevangen genomen. Het enige wat kon verklaren waarom ze waren neergestort was misschien een kabel van een afweerballon uit den Helder. Omdat Geoffrey zijn regenjas nog onder zijn vliegerpak aanhad, werd hij eerst ervan verdacht een geheim agent te zijn. Maar uiteindelijk werd hij naar Stalag Luft 1 overgebracht, waar hij acht maanden gevangen zat. Bij terugkomst in Engeland stond in de Gezette van 27 juni 1947, dat Geoffrey onderscheiden was, naast zijn D.F.C with Bar met de Orde van Leopold II met Palm en het Croix de Guerre met Palm. In 1950 verliet hij de RAF en vertrok naar Malakka als rubberplanter. Hij ging van de ene oorlog naar de andere, met escortes van Gurkha-troepen en gepantserde auto's, tegen overvallen door communistische guerilla's. Daar trouwde hij met Judy, een oud radio-operator, die in India voor SOE had gewerkt. Na twintig jaar, verhuisden zij naar Nieuw Zeeland. Na mijn demobilisatie in 1947 verhuisde ik naar Delft, om daar elektrotechniek te gaan studeren bij een hoogleraar, K.t.Zee von Weiler, die ik uit Engeland kende. Ik kon daarbij werken op het Marine Elektronisch Laboratorium. Ik trouwde in 1948 met een vriendin van mijn koerierster, trad 1957 in dienst bij Philips in Eindhoven en verhuisde later naar Apeldoorn. In 1984 werd ik daar als directeur gepensioneerd. In 1985 en 1992 verschenen er twee boeken, geschreven door Eddy de Roever. Hij had uitvoerige naspeuringen verricht in Nederland, in Londen bij het War Office en talloze gesprekken gevoerd met oud-agenten. Hij heeft daarmee een uiterst waardevolle bijdrage geleverd aan het vastleggen van de historie in "Zij sprongen bij Maanlicht" en "Londen roept Amsterdam". Boeken waarin vele facetten van het verzet zijn beschreven en de rol van uit Engeland gedropte agenten daarin. Eind tachtiger jaren schreef Eddy dat hij de piloot had opgespoord die mij had gedropt en drie bemanningsleden die op Texel begraven lagen, het eiland waar het toestel die nacht van 9 september 1944 was neergestort. Hij gaf mij het adres van Geoffrey en de correspondentie kwam op gang. Tragisch genoeg is Eddy de Roever, weer in Londen op zoek naar nog meer gegevens, plotseling overleden. Een waardig, bevlogen en ijverig chroniqueur verliet ons. Judy, Geoffrey's levensgezel voor meer dan veertig jaar, overleed na een lange ziekte. Daarna kreeg hij veel steun van een Gaybrielle McDonald, een journaliste, waar hij in later mee

huwde. Zij besloten in oktober 2001, een bezoek te brengen aan Londen, waar een zoon en schoondochter wonen en een dochter die hij in geen 52 jaar meer had gezien. Daarna kwamen zij op 17 oktober naar Holland. Mijn vrouw en ik hadden geen moeite ze te herkennen bij het afhalen in Hoek van Holland. Hij, 1 meter 95 lang, twee hoofden groter dan Gay, breed als een beer, met twinkelende blauwe ogen, schudde mij hartelijk de hand, die ik gelukkig weer terug kreeg. Hij paste maar net in de grote Amerikaan, die ik gehoord had. In Apeldoorn hadden we een kamer voor ze genomen in de Keizerskroon, wetend dat de bedden daar breed en lang zijn. Wij zijn 48 uur met elkaar opgetrokken, onze herinneringen uitgewisseld en gelachen. Behalve de vele brieven, hadden we ook regelmatig telefonisch contact. Het was als een weerzien van oude vrienden. Met de man, die op Texel bekend was met de graven van de bemanningleden en alles daarom heen, had ik afgesproken dat we naar het afwerpterein in Spanbroek zouden gaan om elkaar daar te ontmoeten. Ook Geoffrey's kinderen kwamen naar Spanbroek. Daar aangekomen, liepen we het erf op, en ik stelde me voor aan de boer en boerin, die buiten waren. Het waren de kinderen van Jan Schipper, die ons de nacht van 9 september 1944 had opgevangen. Zij herinnerden zich nog alles van die nacht. Ouwe Jan had zo trots met zijn zaklamp een cirkelende beweging gemaakt naar het naderende vliegtuig. Dat was wel niet de drie-keer-lang van de afgesproken morse letter "0", maar dat had Geoffrey indertijd direct begrepen. Bij het zien van die uitgestrekte weilanden en velden was hij onder de indruk van de fantastische ligging. Hier hebben wij hen overgedragen aan de man uit Texel, die hem ook nog de plek heeft laten zien waar hij is neer gestort. Maar waarom hij was neergestort bleef een raadsel.

Uit recente gegevens van de Luftwaffe blijkt dat de LK200 door een duitse jager is neergeschoten.

Na 58 jaar viel het laatste stukje van de puzzel op zijn plaats.

P. de Vos

Nog te bestellen:

***De bronzen
"Wilhelmina Legpenning"***

Vervaardigd ter gelegenheid van de "Dag van het Verzet" op 31 augustus jl., inclusief etui (tevens standaard).

Te bestellen door overmaking van € 12,50 op gironummer 5166870 t.n.v.

Comité Dag van het Verzet te Doorn

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 12 op de adressenlijst van 1 april 1999.

Overleden:

Boas, L.
Keg, mevr. J.A.
Koene, P.J.
Kootstra, J.
Vink, N.

Amsterdam
Haarlem
Doornspijk
Grass Valley (USA)
Washington (USA)

Verhuisd:

Stoter, J.

Hollandstraat 17

3634 AS Loendersloot

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

Mevr. M.E.F. Borel Rinkes Cees Laseurlaan 279
2597 GG Den Haag
Tel./Fax (070) 324 04 47